

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Černým, Ph. D., ve věci

žalobkyně: **K. T.,** narozená „X“,
bytem „X“,

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí,**
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha,

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 10. 2018, č. j. MPSV-2018/201810-916, sp. zn. SZ/MPSV-2018/201363-916,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhala přezkoumání napadeného rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 10. 2018, č. j. MPSV-2018/214543-916, sp. zn. SZ/MPSV-2018/213331-916, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobkyně proti rozhodnutí Úřadu práce ČR – krajská pobočka v Ústí nad Labem, ze dne 7. 9. 2018, č. j. 177057/2018/UUA, jímž byl žalobkyni odňat ode dne 1. 9. 2018 příspěvek na živobytí.

Žaloba

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

(K.ř.č. 1 - rozsudek)

2. V žalobě žalobkyně namítala, že ustanovení § 24 odst. 1 písm. f) zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“) je v rozporu s ústavním pořádkem, neboť jde o zákonnou úpravu založenou na takových kritériích, která neumožňují individualizaci konkrétního případu a adresnost opatření, kterým by bylo možno dosáhnout jím sledovaného účelu, tedy vyloučení možnosti bezdůvodného zneužívání systému dávek pomoci v hmotné nouzi, a to v situaci, kdy zákon neumožňuje správní uvážení specifických okolností na straně příjemce dávky nebo osoby společně posuzované. Tato právní úprava se přičítá právnímu názoru vyslovenému v nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 1/12. Uvedená zákonná úprava je dle názoru žalobkyně v rozporu s ústavním zákazem diskriminace některých osob z důvodu příslušnosti ke skupině obyvatelstva, a to zejména v případě osob se zdravotním postižením, které vyžadují celodenní péči třetí osoby, a to bez ohledu na to, že synovi žalobkyně dosud nebyl přiznán příspěvek na péči ve větší míře, než pro I. stupeň závislosti podle § 8 odst. 2 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, (dále jen „zákon o sociálních službách“). V době podání této žaloby vedl úřad práce správní řízení o žádosti syna žalobkyně na zvýšení příspěvku na péči, resp. na přehodnocení stupně závislosti syna. Správní řízení o žádosti syna žalobkyně sice bylo zahájeno až po vydání napadeného rozhodnutí, z podkladů doložených žalobkyní však žalovaná i úřad práce měly a mohly uvážit, že zdravotní stav syna žalobkyně, resp. míra jeho nesoběstačnosti a závislosti osobní, de facto na trvalé péči žalobkyně svědčí pro změnu, resp. pro zvýšení již přiznaného příspěvku na péči podle § 23 odst. 4 zákona o sociálních službách. Žalovaná měla tento fakt sama posoudit jako předběžnou otázku podle § 57 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, (dále jen „správní řád“) a měla dát podnět úřadu práce k zahájení řízení o změně výše příspěvku z úřední povinnosti, nebo si měla o stupni závislosti syna žalobkyně učinit vlastní úsudek, a to s ohledem na to, že je ve věci příspěvku na péči příslušným odvolacím orgánem. Přestože žalobkyně nepatří mezi skupiny obyvatel, u nichž je výkon veřejné služby zákonem liberován, faktický stav, tj. reálné postižení osoby společně posuzované (syna žalobkyně) a jeho závislost na každodenní a celodenní péči žalobkyně, v plné míře brání žalobkyni vykonávat jakoukoliv závislou práci, přičemž veřejná služba naplňuje definici závislé práce s výjimkou odměny za práci.
3. Požadavek zákona, který žalovaný aplikuje, tak pro osobu společně posuzovanou znamená vypadnutí ze standardního systému pomoci v hmotné nouzi, neboť je osobou celodenně pečující o jinou osobu s těžkým zdravotním postižením. Z tohoto důvodu nemůže vykonávat běžné činnosti, natožpak práci. Dle názoru žalobkyně tak po ní nelze požadovat, aby vykonávala veřejnou službu a její zákonné alternativy, neboť takovou povinnost jednak není schopna objektivně zvládnout, jednak by mohla dále podstatně zhoršit zdravotní stav jejího syna.

Vyjádření žalovaného k žalobě

4. Žalovaný k výzvě soudu předložil správní spis a písemné vyjádření k žalobě, v němž odkázal na žalobou napadené rozhodnutí a parafrázoval jeho odůvodnění. Žalobkyní uvedený nálezy Ústavního soudu nezrušil veřejnou službu upravenou zákonem o pomoci v hmotné nouzi jako takovou. Zákon o pomoci v hmotné nouzi byl přijat v řádném legislativním procesu a je uveřejněn ve Sbírce zákonů a úřad práce je povinen při rozhodování o dávkách pomoci v hmotné nouzi podle něho postupovat. V době rozhodování nemohl žalovaný přihlídnout ke skutečnostem, které nastaly až po vydání žalobou napadeného rozhodnutí. V době rozhodování byla žalobkyně osobou celodenně
- Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

pečující o svého syna, který byl příjemcem příspěvku na péči v I. stupni závislosti. K posouzení závislosti je příslušný pouze posudkový lékař lékařské posudkové služby příslušné okresní správy sociálního zabezpečení. Žalovaný prostudoval v rámci odvolacího řízení lékařské zprávy založené ve spisové dokumentaci a dospěl k závěru, že stav syna žalobkyně se nemění, pouze bylo dne 31. 8. 2018 doporučeno řízení o nesvéprávnosti vzhledem k udávaným dluhům. Žalovaný nemohl na základě spisové dokumentace uvážít, že v případě společně posuzované osoby (syna žalobkyně) došlo ke zhoršení zdravotního stavu a jeho funkčních následků natolik, že by bylo nutné zahájit správní řízení z moci úřední ve věci posouzení nároku a výše příspěvku na péči. Žalovaný se zabýval všemi aspekty, které je povinen v rámci zákona o pomoci v hmotné nouzi posuzovat, a proto své rozhodnutí považoval za přezkoumatelné a zákonné.

Posouzení věci soudem

5. O žalobě soud rozhodl v souladu s ust. § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, (dále jen „s. ř. s.“) bez jednání, neboť žalovaný s rozhodnutím věci bez jednání vyslovil souhlas a žalobkyně se po řádném poučení, že může vyslovit souhlas s rozhodnutím věci bez jednání a že nevyjádření se v určené lhůtě je považováno za souhlas, k nařízení jednání nevyjádřila.
6. Napadené rozhodnutí soud přezkoumával podle části třetí dílu prvního hlavy druhé s. ř. s., která vychází z dispoziční zásady vyjádřené v ustanoveních § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 věty druhé a třetí a § 75 odst. 2 věty první tohoto zákona. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost napadeného rozhodnutí, a to pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení rozhodnutí dle § 72 odst. 1 věty první s. ř. s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že správní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních námitek musí soud přihlídnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle § 76 odst. 2 s. ř. s. Takové nedostatky však v projednávané věci nebyly zjištěny.
7. Soud přezkoumal v rámci žalobních námitek skutkový a právní stav věci a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
8. Ze správního spisu soud zjistil následující podstatné skutečnosti. Ve spise je založen posudek o invaliditě syna žalobkyně, T. B., ze dne „X“, který jako příčinu poklesu pracovní schopnosti o 70% označuje paranoidní schizofrenii se zvlášť těžkým postižením; den vzniku invalidity byl stanoven na 3. 5. 2007. Syn žalobkyně je od tohoto data uznán invalidním ve III. stupni invalidity. Z oznámení úřadu práce ze dne 18. 4. 2018 vyplývá, že žalobkyni byl od března 2018 přiznán příspěvek na živobytí. Z lékařských zpráv MUDr. P. Z. ze dne 17. 12. 2015 a 31. 8. 2018 vyplývá, že syn žalobkyně je v jeho trvalé péči od listopadu 2005 pro těžkou duševní poruchu a jeho stav se nemění. Z rozhodnutí úřadu práce ze dne 9. 1. 2015 vyplývá, že T. B. byl i nadále přiznán příspěvek na péči ve výši 800 Kč pro nezvládání 4 základních životních potřeb, a to tělesná hygiena, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost.
9. Podle ustanovení § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi nárok na příspěvek na živobytí má osoba v hmotné nouzi podle § 2 odst. 2 písm. a), jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob.

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

10. Podle § 3 odst. 1 písm. a) bod 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi se za osobu v hmotné nouzi nepovažuje osoba, která není v pracovním nebo obdobném vztahu, popřípadě nevykonává tyto vztahy alespoň v rozsahu 20 hodin měsíčně, ani nevykonává samostatnou výdělečnou činnost a není vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání, popřípadě osoba, která je v pracovním nebo obdobném vztahu, ale nemá z těchto vztahů v rozhodném období příjem, s výjimkou osoby, která je osobou osobně pečující o dítě ve věku do 10 let závislé na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I nebo osobou osobně pečující o osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), nebo ve stupni III (těžká závislost) anebo ve stupni IV (úplná závislost), a to za předpokladu, že v žádosti o příspěvek na péči pro osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby byla uvedena nebo po přiznání příspěvku na péči příslušnému orgánu ohlášena jako osoba poskytující pomoc.
11. Podle § 23 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi výše příspěvku na živobytí činí, není-li dále stanoveno jinak, za kalendářní měsíc rozdíl mezi částkou živobytí společně posuzovaných osob (§ 24 odst. 3) a příjmem společně posuzovaných osob (§ 9 odst. 2); pokud však v rámci společně posuzovaných osob, které jsou posuzovány pro účely pomoci v hmotné nouzi, není některá z osob považována za osobu v hmotné nouzi nebo není oprávněnou osobou, stanoví se výše příspěvku na živobytí bez poměrné části příspěvku na živobytí připadající na osobu, která není považována za osobu v hmotné nouzi nebo není oprávněnou osobou.
12. Podle § 24 odst. 1 písm. f) zákona o pomoci v hmotné nouzi částka živobytí osoby činí u osoby, která pobírá příspěvek na živobytí déle než 6 kalendářních měsíců, částku existenčního minima; zvýšení částky živobytí podle § 25 až 28 této osobě nenáleží. Toto ustanovení se nevztahuje na osobu, u které se nezkoumá snaha zvýšit si příjem vlastní prací (§ 11 odst. 3), osobu s nárokem na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci, osobu prokazatelně se účastnící na projektech organizovaných krajskou pobočkou Úřadu práce, osobu, která je výdělečně činná, osobu, která je invalidní ve druhém stupni, a osobu, která vykonává veřejnou službu v rozsahu alespoň 20 hodin v kalendářním měsíci.
13. Ze shora rekapitulovaného správního spisu vyplývá, že žalobkyně pobírala dávku příspěvek na živobytí celkem 6 měsíců, a to od března 2018 do srpna 2018, po tomto období činí podle § 24 odst. 1 písm. f) zákona o pomoci v hmotné nouzi částka živobytí pouze částku existenčního minima ve výši 2 200 Kč, pokud osoba nesplní některou z podmínek uvedených v tomto ustanovení. Z tohoto důvodu klesla částka na živobytí žalobkyně a jejího syna celkem na 5030 Kč a vzhledem k tomu, že aktuální příjem žalobkyně a jejího syna byl vyšší (5 489,12 Kč), ztratila žalobkyně nárok na příspěvek na živobytí.
14. Žalobkyně se domáhala toho, že pečuje o syna, který je fakticky ve II. či vyšším stupni závislosti na péči jiné osoby, což jí neumožňuje vykonávat práci či veřejnou službu. K tomu soud konstatuje, že žalobkyně je vedena od roku 2001 na úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání a je tedy u ní předpoklad zájmu o práci alespoň na částečný úvazek. V tomto směru lze poukázat na to, že k opětovnému zvýšení částky živobytí postačuje veřejná služba v rozsahu 20 hodin měsíčně. Z lékařských zpráv a posudků ke zdravotnímu stavu syna žalobkyně vyplývá, že se jedná o dlouhodobý stav snížené pracovní schopnosti od roku 2007, který se nemění. Závislost syna žalobkyně na pomoci jiné fyzické osoby byla vyhodnocena jen jako lehká závislost v I. stupni závislosti. Jiné důkazy ani tvrzení ve správním spise založeny nejsou. Na základě těchto skutečností se úřad práce ani žalovaný

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

nemohli domnívat, že u žalobkyně došlo ke změně možnosti zvyšovat svou životní úroveň prací.

15. Z čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod vyplývá, že každý, kdo je v hmotné nouzi, má právo na takovou pomoc, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek. Ovšem čl. 30 odst. 3 stanoví, že podrobnosti stanoví zákon, kterým je v daném případě zákon o pomoci v hmotné nouzi. Vedle toho je třeba vzít v úvahu i čl. 41 Listiny základních práv a svobod, kde se mimo jiné uvádí, že práv vyplývajících z čl. 30 je možno se domáhat jen v mezích zákonů, které tato ustanovení provádějí. K tvrzené protiústavnosti soud uvádí, že dávky na základě zákona o pomoci v hmotné nouzi jsou konstruovány jako motivační, to znamená, že oprávněná osoba je motivována, aby si prostředky na život opatřovala vlastní prací, nebo se o to alespoň vážně snažila a podle toho je také příspěvek na živobytí zvyšován. Dále je možno konstatovat, že již ústavodárce předpokládal, že dávky v hmotné nouzi budou poskytovány v souladu s aktuální sociální politikou státu související i s jeho aktuálními ekonomickými možnostmi. Zákon o pomoci v hmotné nouzi nestanoví povinnost vykonávat veřejnou službu, ale uvádí ji jen jako jednu z variant, které se považují za projevenou snahu o zvýšení příjmu vlastní prací (§ 12 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi) s dopady na výši příspěvku na živobytí, který je však v základní výši zaručen. Zákon o pomoci v hmotné nouzi tedy nestanovuje ani nucené práce ve smyslu čl. 9 Listiny základních práv a svobod. Pokud byla stanovena a aplikována shora uvedená konstrukce, soud na ní neshledává nic protiústavního, a proto ani neuvažoval o předložení věci Ústavnímu soudu podle čl. 95 odst. 2 Ústavy. Žalobou napadené rozhodnutí není ani v rozporu s nálezem Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 1/12, neboť Ústavní soud nedeklaroval nepřipustnost veřejné služby jako takové.
16. K navrženému dokazování soud uvádí, že přezkoumává podle § 75 odst. 1 s. ř. s. napadené rozhodnutí podle skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Soud proto nepřistoupil k dokazování lékařskou zprávou o zdravotním stavu T. B. ze dne 28. 11. 2018, neboť byla vydána po vydání žalobou napadeného rozhodnutí. Soud neprováděl dokazování ani znaleckým posudkem k posouzení závislosti syna žalobkyně na péči další fyzické osoby, neboť v daném případě soud posuzoval to, zda žalovaný hodnotil řádně zjištěný skutkový a právní stav vyplývající ze správního spisu. Opětovné posuzování zdravotního stavu a stupně závislosti není předmětem tohoto soudního řízení, ale případně dalšího řízení o příspěvek na péči, přičemž rozhodnutí o žádosti o příspěvek na péči může být rovněž předmětem soudního přezkumu. Stejně tak není v této věci významné, zda je vedeno řízení o omezení svéprávnosti syna žalobkyně, či zda byla podána trestní oznámení žalobkyní. Žalobou napadené rozhodnutí i rozhodnutí jemu předcházející, stejně jako odvolání žalobkyně jsou součástí správního spisu, proto ani jimi soud dokazování neprováděl.
17. S ohledem na shora uvedené skutečnosti dospěl soud k závěru, že žaloba není důvodná, proto ji ve výroku ad I. rozsudku podle ust. § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
18. Současně soud v souladu s ust. § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. ve výroku ad II. rozsudku nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobkyně neměla ve věci úspěch a žalovanému náklady řízení nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

Poučení:

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, sídlem Moravské náměstí 611/6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ústí nad Labem 18. května 2020

JUDr. Petr Černý, Ph.D. v.r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje I. T.

(K.ř.č. 1 - rozsudek)